

უკელა ამ გვარ წერიმალ დაბრკოლებათა მისასპობლად დიდ შედევრას, დიდ შემწეობას მისცემენ სოფელს ქალაქში გამართული დეპონები. მრთადის სოფელს, ან რამდენიმეს ერთად აღვილათ შეუძლიანთ ქრისტიანული მაღაზია დაიქირაონ ქალაქში და იქ მიტანონ გასასყილოათ უკელა რი, რაც კი სოფლის ნაწარმოები გააჩნიათ. მა მაღაზიაში აუქარებლივ გაისყიდება ხორავეული და პატრონები თავის დროზე ჩაიბარებენ ან გარიშს, კამისის ფულის გამორიცხვით. თუ ეს დეპონები გაიხსნა, და უკელა ლია, ჩარჩების მოსპონსისათანავე გაიხსნება, მაშინ სოფლიდმ ჩამოსულ გლეხს აღარ დაჭირდება აქარება, ის აღარც ბევრ დროს დაპკარგავს და იძულებულიც არ იქნება, მაგან დაზე ნაკლებ ფასად გაჭირდოს თავის ნაწარმოები, ერთის სიტვით ეს ჩარჩების მოსპონა თუ კი ყველან მოხერხდა, როგორც ქალაქისა აგრეთვე სოფლის ხალხისათვის დიდ სარგებლობას მოიტანს: სოფლის ხალხი განთავისუფლებული იქნება იმ წურბელასაგან რომელიც უკანასკნელ სისხლსა სწორებისა და ის შეიძლება უფრო რიგონ ფასად გაჭირდოს ყველაფერი; ქალაქის ხალხი კიდევ თავისუფლად მოითქვას სულს, რადგან იმას პირ-და-პირ სოფლის მწარმოებლებთან ექნება საქმე, შუამავალი ვაჭრები აღარ გადაელობებიან და ყველაფერს ერთო ორად იაფათუ და უკეთესაც იყოლის კინებ დღეს ყიდულობს ამ ჩარჩებისაგან.

ამიტომც კისურვით, რომ ის განკარგულება, რომელიც მართლისაკენ, მოხუა, რაც შეიძლება მალე მომხდარიყოს მთელს ჩვენს ქვეყანაში და რაც შეიძლება სასტიკადაც შესრულებულიყოს.

ახალი ამბები

ჩვენ მივიღეთ ამ დღეებში სტამბოლიდამ იქაურ ქართველ-ფრანგების პატრებისაგან გამოცემული „შოგლი რეტორიგა გინა, მჭერმეტვეგალება, სასარგებლოდ ახალგაზდა უმარტილკაცა“. ქასტანტინოპოლის, ანტიუნ ზეიზელიანის სტამბაში.

მს პატარა წიგნი შეიძლია არის გამოცემული, კარგის, ადეილად საკითხავის ასოებით დაბეჭილი.

რაიცა შეეხება თეითონ შინარსს სახელმძღვანელისას, ამას ივივე ნაკლულებანება და ღირსება აქეს, რაც სახოგადოთ ყველა იმ სახელმძღვანელით, რომელიც სტამბოლისა და მონთობანის კეთილ-მოღვაწე ფრანგის პატრებმა გამოსცეს ამ უკანასკნელი ორი-სამი წლის განმავალობაში.

შოგლ შემთხვევაში სტამბოლისა და მონთობანის ფრანგის პატრები დიდი მაღლობისა და თანაგრძნობის ღირსი არიან ჩვენის სახოგადოების მხრით და, როგორც არა-ერთხელ გამოგვიცხადება, ურიგო არ იქნება, რომ ჩვენმა სასულიერო მამებმა ამ მხრით წაბაძონ იმათა.

ბუშინ-წინ, შაბათს, იყო დებიუტი მორიძისა პ. პალმის ოპერის ტრუპაში. მაგრამ „ეპრაელი ქალი“ გამოიდა ის პირელად და მარინალის როლს ასრულებდა. თეატრი სახე იყო მაყურებლებით და მთელმა საზოგადოს პირელ გამოსვლაზე დევილი, როლის აღსრულებაში არ მოკლებია პ. მორიძეს მაყურებელთა თანაგრძნობა; შემდეგც, როლის აღსრულებაში არ მოკლებია პ. მორიძეს მაყურებელთა თანაგრძნობა და ტაშინ-კრა.

მა თანაგრძნობა ქარგათ დამსახურებული იყო: იმის მშენიერ სიმღრისა და თამაშის თითქმის არც ერთჯერ არ დატყობის სიყალე და თავის როლის უცოდინარობა, პირ-იქით

შინელი ბრძოლა იყო ქართველთა და ლეკო შორის. მართველი მოპკლეს მაშინ 600—700 ლეკი. შილდა დაწევა, ხალხის ქონება დაიკარგა და მხოლოდ მაშინ და წარინანება უნახავთ, იმ ლეკება მეთქი, ისევ ბაღმა-მხარი ჰკებავს თითქმის მუქთად! ზამთარში ხომ სულ მახეთში ცხოვრებენ ლექები და ეხლაც კი ერთი ორად, ერთი სამად იქაცეს მოსავალი. მას აქეთ შილდაში მრავალი ვენახები გაშენეს თ. თ. ვ.—თაგან ნასყიდა მამულებში, პურის მცენარეებმაც მოუმტეს ნაყოფსა და შილდელო ცოტათი წელი გამართეს. მრთას სიტყვით შილდენი გამდიღება!

როგორც ყოველთვის და ყოველგან, შილდას ბევრს კარგთან ბევრი ცუდი მხარეებიც აქეს და ახლა ამ ცუდი მხარეებით უნდა წარმოგიდვინო შილდა. შილდაში შენობები საზოგადო კარგია: ქვით-კირისა კრამიტით დახურული. 100 კუმლს ეჭნება აქ ლამაზი იატაკინი და ბუხრებთართო ფანჯრებიანი სახლი ორ-ორი ოთახი სუფთად მარტყობილი. მეკომურები აქ ერთად ახლო ახლო დგა-

ეტყობოდა, რომ ის თავის საქმეს კეთილ - სინიდისიანთ და ბეჯითად ეყიდება.

პ. მორიძის ამ პირველ სცენაზე გამოსელიდამ და საზოგადოების მხრით იმის თანაგრძნობით მიღებიდამ ვატყობით, რომ ის შეიქნება თულისის საზოგადოების საყვარელი მომღრის.

პახეთიდამ გვატყობინებენ, რომ ამ თეის 5-6 გამომა-მხარეში სახელდობრ სოფ. იყალთას, რუსპირს, მისტაურს და ამის ახლო-მახლო სოფლებში მარტინ მსხვილი სეტყვა მოსულა და ღიღი ზარალი მიუკია ვენახებისათვის.

ჩვენ შეეიტყოთ, რომ ამ მომავალ სკოტების შემომარტინში შუალებიში იქნება კურდა მურამი მურამი მარტინში მარტინის სახლში შემომარტინი 1864 წლის 20 ნოემბრის სასამართლო წესდებულება იმ გვარისაც ნებით და ცალილებით, როგორც შემოღებული იყო მავასის აქეთ მხარეში.

სოხუმის მაზრა სასამართლოს მხრით მიწერილი იქნება თუ. სამოსამართლო პალატასთან და ექვემდებარება მუთასის ულექის სასამართლოს.

მომრიგებელნი მოამართლები (მიროვი სუდიები) თეითონ ქალაქ შესრულებული იქნება რამდენიმე პედაგოგიური ლექცია.

ამას გარდა ჩვენ გეითხრეს, რომ კრებას ეჭნება მოლაპარაკება სასოფლო შკოლნის პროგრამაში და დაბეჭილებული გართ, რომ როგორც თეითონის სახალხო შკოლების შესახებ, ისე მუთასის გუბერნის შუამტკიცების და დამყარდებისა ის პედაგოგური დედა-აზრი, რომ პირველს დაწერა და მომავალის სასოფლო სასტიკადაც იქნება ადგილი.

ბუშინ, 25 იგვისტოს, ძღმოსავლეთ მავასის დაპყრობის დღესას-წაული იყო. სიონში მოვლენა გარდახადეს და დაბა მამიჩირეში იქნებან. დანიშნული.

მავასის მობერდამ გვარენ, რომ პატარის მთავრ-მშართებლის განკარგულებით, მაპმაღიანების ქალების ათენის თეითონის სასტიკადაც იქნება უკანასკნელი და უკანასკნელი დამსახურებლების შემდეგც და დაბეჭილებული და დაბა მამიჩირეში იქნება ადგილი.

მავასის მობერდამ გვარენ, რომ პატარის სტაციონის და მის ახლო-მახლო აღიღილებული და დაბა მამიჩირეში იქნება ადგილი.

ბუშინ, 25 იგვისტოს, ძღმოსავლეთ მავასის დაპყრობის დღესას-წაული იყო. სიონში მოვლენა გარდახადეს და დაბა მამიჩირეში იქნებან. დანიშნული.

მავასის მობერდამ გვარენ, რომ პატარის სტაციონის და მის ახლო-მახლო აღიღილებული და დაბა მამიჩირეში იქნება ადგილი.

ბუშინ, 25 იგვისტოს, ძღმოსავლეთ მავასის დაპყრობის დღესას-წაული იყო. სიონში მოვლენა გარდახადეს და დაბა მამიჩირეში იქნებან. დანიშნული.

მავასის მობერდამ გვარენ, რომ პატარის სტაციონის და მის ახლო-მახლო აღიღილებული და დაბა მამიჩირეში იქნება ადგილი.

ბუშინ, 25 იგვისტოს, ძღმოსავლეთ მავასის დაპყრობის დღესას-წაული იყო. სიონში მოვლენა გარდახადეს და დაბა მამიჩირეში იქნებან. დანიშნული.

მავასის მობერდამ გვარენ, რომ პატარის სტაციონის და მის ახლო-მახლო აღიღილებული და დაბა მამიჩირეში იქნება ადგილი.

ბუშინ, 25 იგვისტოს, ძღმოსავლეთ მავასის დაპყრობის დღესას-წაული იყო. სიონში მოვლენა გარდახადეს და დაბა მამიჩირეში იქნებან. დანიშნული.

მავასის მობერდამ გვარენ, რომ პატარის სტაციონის და მის ახლო-მახლო აღიღილებული და დაბა მამიჩირეში იქნება ადგილი.

ბუშინ, 25 იგვისტოს, ძღმოსავლეთ მავასის დაპყრობის დღესას-წაული იყო. სიონში მოვლენა გარდახადეს და დაბა მამიჩირეში იქნებან. დანიშნული.

მავასის მობერდამ გვარენ, რომ პატარის სტაციონის და მის ახლო-მახლო აღიღილებული და დაბა მამიჩირეში იქნება ადგილი.

ბუშინ, 25 იგვისტოს, ძღმოსავლეთ მავასის დაპყრობის დღესას-წაული იყო. სიონში მოვლენა გარდახადეს და დაბა მამიჩირეში იქნებან. დანიშნული.

მავასის მობერდამ გვარენ, რომ პატარის სტაციონის და მის ახლო-მახლო აღიღილებული და დაბა მამიჩირეში იქნება ადგილი.

ბუშინ, 25 იგვისტოს, ძღმოსავლეთ მავასის დაპყრობის დღესას-წაული იყო. სიონში მოვლენა გარდახადეს და დაბა მამიჩირეში იქნებან. დანიშნული.

შეოთავიდამ გვაცნუბევენ, რომ
ლეს საჭაპაოს, იქაურს თეატრში
წარმოდგენილი იქნება ოჩ-მოქმედე-
ბიანი კომედია ზ. ანტონიოსა „მე
მინდა კენია გაეხდე“ და ერო-მოქ-
მედებიანი კომედია თ. ბ. მრისთვისა
„შინ-მარინის ქული.“

კავშირის ვაჭრებს

ვისაც კი „რუსის პარახოდებს და
ვაჭრობის საზოგადოებასთან“ (P. O.
II. II T.) საქმე ჰქონია, ყველამ იცის,
თუ რა ნაირათ და რა ისტატობით
ჰყოლენდა და ეხლაც ჰყოლენდენ ეს
საზოგადოება მავასის ვაჭრებს. მასის
მეტი არავინ არ იყო სხვა საზოგა-
დოება ზღვით საქონლის გადამტან-
გალმომტანი და მას გამო, როდესაც
უნდოდათ, მოუმატებდნენ ქირას და
როდესაც უნდოდათ, დაუკლებდნენ.
მომატება ქირისა ხშირათ იყო და
დაკლება კი ძალიან იშვიათი; მაშინ
დაუკლებდნენ, როდესაც შეცილებ
ენმე საზოგადოება აღმოუჩნდებოდა;
მაშინ თითქმის მეოთხედ ფასათ დაწ-
ყებდნენ საქონლის ზიდვასა და გაჭ-
რებს ამისთან აინგებით ატყუებდნენ,
მანამ შემცირებულს საზოგადოებას
თავიდამ მოიმორებდნენ; შემდეგ
თითონ იცოდნენ: ნაცელად კაცეკისა
უცებ აბაზებს მოუმატებდნენ ფუთში
ქირასა და ერთი-ათათ და ოცათ
ინაზღაურებდნენ მავასის ვაჭრების
კისრიდა.

იმდინა, ესენი ყველა ზემოხსენე-
ბულს ვაჭრებს უნდა ახსოვდესთ. ამ
რამდენიმე წლის წინათ დაარსდა
„ნოე-როსისკის პარახოდების სა-
ზოგადოება“. როგორც კი დაინახა
„რუსის საზოგადოებამ“, მაშინ კირა
ისე დაუკლო, რომ ახალ საზოგადოე-
ბას ძალა-უნდებურად თავი უნდა დაე-
ნდებინა საქმის წარმოებისათვის, რად-
განაც ახლად მოზარდე იყო და ვერ

ამგარი საქმე. ამ გვარად მოიტკა
სოფ. ჟურლელაურის საზოგადოება...
სიეიშროის გარდა ეს ორი ისე ნაირად
არის ენახებში მიმღინარე წყლისაგან
დახრამული, რომ უცხო ეერც კი
შეატყობს, თუ აქ ოდესმე კაცის
ხელს უშაქმებნია რამეთ. ზების
აქედ-იქით არხების ამოწმენდა და გა-
კეთება დიდი საქმე არ არის. რას
აკეთებნ მაშ მერუვებიდნ?

რაიცა შეეხება დანაშთენ გზა-ორ-
ლობებს,—ამათზე ლმპარაკიც არალის.
სქაურს თრ-ლობებზედ მოსიარულე
ან ყოველთვის ფეხშიშველა უნდა
იყოს; და თუ ფეხთ-საცმელი აცვა,
—ოჩირ-ფეხებზედ უნდა შესდგეს და
ისე იაროს: არც დასველდება და
ჯამბაზობასაც ისწავლის!

ას ნეტავი თელავის ქუჩებშიაც
ისეთივე წყალი მოდიოდეს, როგორც
შელდაში: იქნება მაშინ მანც შე-
მოჭრათ იქაურს ბარინ-ბარინშებს
თავის კაბებისათვის გრძელი შლეი-
ცები და აღარ აამტვერებდნენ! ნე-
ტავი თელავში იყოს მდ. ხეფორა და
მას „ხეუთ-სახრჩობი“ (საბანაოა ზუ-

შესძლებდა; შემდეგ რამოდენიმე ხნისა
ამ ახალი საზოგადოების პარახოდები
შეისყიდა რუსის საზოგადოებამ. მასის
შემდეგ უცებ ქირა იქამდის მოუმა-
ტეს, რომ სულ მცირეს ხანში მთელი
პარახოდების ფასი ინაზღაურეს მავკა-
სის ვაჭრების კისრიდამ.

ის ეხლა კიდევ გაუჩნდა შემცილე
რუსის პარახოდების და ვაჭრობის სა-
ზოგადოებისა: რამოდენიმე ხანია და-
ლიან პარახოდები თ. ბაგარინისა, ჰე-
ტალისი, ვალიანისა და სოლაკანაკისა.
მაქი სდგებიან ერთ საზოგადოებათ;
ამათ შეუგროვდა ღუ-ღა-ათამზის
პარახოდები, ყოველს კვირაში ხან
ერთი და ხან თრი პარახოდი მოდის
ოდესიდამ ვოთში საქონლით; ქირას
ლებულობს იმის მესამედს, რასაც
რუსის პარახოდების და ვაჭრობის სა-
ზოგადოება ლებულობს, და ვოთიდან
ოდესამდის ხომ თასეჭმის მუქთათ
მიაქცეს ტვირთი.

ამის გამო რუსის საზოგადოებაც
უკლებს ახლა ქირას, უნდათ კიდევ
კისრჩედ გადაიგდონ მავასისის ვაჭრე-
ბი, ტკბილის სიტყვებით ჰპირდებიან,
ჩერნ სამუდამონი გართო, ისინ დროე-
ბით არიან მოსულნიო, იმათ საქო-
ნლის ნუ მისცემთ და იმ ფასათ,
როგორც იმათ მიაქცით, ჩერნ წა-
ვილებთო და სხვ. აი ამისთან აინგ-
ბით ატყუილებენ მავასის ვაჭრებს,
და შემცილებს თავიდან იშორებენ, და
შემდეგ როგორც უნდათ, ისე ჩაიგდე-
ბენ ხელში ვაჭრებს.

მაგრამ იმედია, გულ-დამწერი მა-
კასის ვაჭრები აღარ მოტყუებდნენ;
მით უშერტეს, რომ საქონელი ახალს
საზოგადოებას მოაქცეს მთელი და
უნაკლისოთ, და არა ისე როგორც
რუსის საზოგადოებას. მგრეთვე იმედია
ჩერნი ვაჭრები რუსის საზოგადოებას
პირობას მოსთხოვენ, რომ ათის წლით
მაინც ტკბილის სიტყვებით არ მოატ-
ყუონ და რა ფასათაც ეხლა ზიდავენ,

ნებითგანვე ტრინისა გაკეთებული; მე-
ტადრე მშენიერი სანახავას; ამ წყლის
კერგი თვისება ის არის, რომ თავის
დღეში არ იმდერება, კალმახი შრაგა-
ლია), აგები თელავის კლუბის წევ-
რები ბახუსისადმი მსხვერპლის შეწირ-
ვის შემდეგ შიგ ჩაწილილიყვნენ
ხოლმე და ლეინისგან გაცხელებულნი
შუბლნი განერილებიათ, რომ თა-
ვიდამ აიცილონ ხოლმე კლუბში
ლრიალი და ხან ლანდღვა-გინება!

შილდის ორ ლობებებზედ დიდი ევ-
ნახების სარწყავი წყლები მოდის და
რადგანაც საკუთარი არხები არა აქეთ
ამ წყლებსა, თევით მთელი გზა არხად
არის გარდაქცეული: მთ ლი გზა მო-
ფენილია წყლით! იქ, სადაც წყალი
უნდა ვეხაში შეეიდეს, დხახედ დგება
იმოღენა ტბა, რომ მიმავალი მგზავ-
რი ვერ გავა შიგ, თუ არ ნიერი! ან
უნდა ეზოებზედ უნდა გადიაროთ და
სხვა გზაზედ გახვიდეთ.

ზემოდ აღნიშვნულს აქაურს უსუფ-
თაობას დაუმატეთ ისიც, რომ შე-
სოფელში საგურ-საკამიტე ქარხასა
გაუმართავთ: როდესაც შეუკეთებენ

იმ ფასათ ვადამდის ზიდონ. თუ ამ
პირობას მისცემენ ჩერნს ვაჭრებს,
აღარ უნდა ეშინოდეს მოტყუებია
და თუ ეს პირობა არ მისცეს, უნდა
იცოდნენ, რომ ატყუილებენ, მაშინ
სადამე საქმე უნდა დაიჭირონ ახალს
საზოგადოებასთან, გამაგრდნენ და

ამათი გამაგრება მარტო ვაჭრების
ინტერესი არ იქნება, არამედ მთელი
ვაჭრობისაც; აგრეთვე პასაკირებისა-
თვებიაც დიდი ცელილება ექმნია
ფასში: ეხლა თუ პასაკირი იხდის
ოდესამდის 30 და 38 მანეთს, მაშინ
თხუთმეტათ და ოც მანეთათ წავა
I და II კლისითა, და თუ რუსის პა-
რახოდების საზოგადოებამ ეს ახალი
პარახოდებიც მოიშორა თავიდამ, ვაჭ-
რებიაც და პასაკირებმაც ნამდეილათ
უნდა იცოდნენ, რომ რაც დღეს ანუ
დღემდის გარდასახადი ყოფილა, თუ
არ ძეირათ, იფათ აღარ იქნება...

თუმცა ვაჭრები არაფერს ჰერგევენ
მეტის ქირის გადახდით, რადგანაც
საქონელზედ ზედ მიღიან, მაგრამ
უმჯობესია ის მეტი გადახდილი ფული
მავასის მცხოვრებლებს შეეძინოსთ,
ვინაიდგან ერთმა როგორიმ უცხო
საზოგადოებამ ისარგებლობს; ესეც
რო არ იყოს, საქონლის გაიაფებით
თვით ვაჭრობაც გაცხოვლდება.

მრთი კარგი იმედიც ეს გვაქვს,
რომ რუსის საზოგადოებას ამ ახალი
პარახოდების შესყიდვა არ შეუძლიან,
რადგანაც დიდრონი ტუზებისა არის,
ამოდენა პარახოდები თავიათი სა-
კუთარი სამზღვარ გარეთ საზიდი სა-
ქონლისათვის არც კი ჰყოფნიათ რო-
გორც დღემდის.

შარმოიდებინან ჩერნმა ვაჭრებმა—
რამდენი საქონელი დაკლებით რუ-
სის საზოგადოების პარახოდებით მო-
ტუნილი და ხმა ვერ ამოუღიათ, და
ვისაც ხმა ამოუღიათ, იმათაც კმაყო-
ფილება ვერ მიუღიათ, მხოლოთ ტყუილი
ლაპარაკი, ჩიეილი შერჩე-

ქურას,—ადვილი წარმოსადგენია, რო-
გორს მშენიერს სუნელოვანებას
მოპეტენს სოფელში!!..

შეელა აქაურის უთავ-ბოლოობის
და უმგანობის მოსპობა აქაურის
უჩასტეს პრისტავის ბ. მ. ზ—ის და
ადგილობრივის მამასახლისის ვალი;
მაგრამ ეტყობათ, ამ გვარი მოვლენა
ამ ბატონების საენოდ არ მიაჩნიათ
სოფლისათვის; თუ მიაჩნიათ,—მანც კა-
და-მანც თავის გაცხელება არ უნ-
დათ. არ მიაჩნიათ საენოდ ის გარე-
მოებაც, რომ შილდისა თელებებში
მდგომარე აყროლებული ტბები არიან
მშობლინი მჭვალ-ციბ-ცხელებისა!..

მაგრამ ვის ვაყენელი?—შილდელს
მამასახლისა?—მა ბატონი. ისეთი
დაბლურა და ჩათლახი მამასახლი-
სია, რომ ამ კაცს არაფრის გაკეთების
შინ არა აქვს; ნამეტნავად საზოგა-
დო საქმისა!

ბოლოს მრჩება ორიოდე სიტყვა
შილდის სანიტარების უფროსისადმი:
ასტორ არ შეაწებეთ ბ. სანიტარ
თ. ნ—ავ, თევენს მეტობლებს, რომ
თევის ეზოები ვასუფთაონ და ორ-

ნიათ. მრთის სიტყვით ეჭრებული ეჭ-
რელა ჩერნებულ ვაჭრებმა, ვანც კი
გემით საქონელს ეზიდება, პირი რო
შეერან და ერთად იმოქმედონ, რუსის
საზოგადოების თვით ენებელობისა და
ბატონობისაგან განთავისუფლდებიან
და თეითონაც დიდ სარგებლობას
ნახვენ და ვაჭრობასაც,

